

Vzdělávací obor: **Dějepis**

Očekávaný výsledek učení: CAS-DEJ-002-ZV9-016

Podílí se na utváření historického významu regionálních kulturních památek, popřípadě památek s celostátní či mezinárodní hodnotou.

Popis úrovně SPLNĚNO

- Dokáže vyjádřit, v čem spočívá historický význam a hodnota sledovaných památek, včetně těch, které nejsou památkově chráněny.
- Zhodnotí přínos zachování sledovaných památek pro budoucnost.
- O vybrané objekty projevuje aktivní zájem, například informuje druhé o jejich hodnotě nebo pomáhá o objekty pečovat vlastní aktivitou.

Kde na ně vzpomínat?

Autor materiálu: PhDr. Roman Ferstl

Anotace

Aktivní připomínání konkrétních obětí holocaustu umožní žákům přímo se podílet na utváření historického významu regionálních kulturních památek, kamenů zmizelých. V lekci poznají lokální kameny zmizelých a seznámí se s lidmi, na jejichž památku byly do dlažby vsazeny. Lekce cílí na ty z místních obětí holocaustu, jež ještě kámen zmizelých nemají. Takové oběti žáci vyhledají, například podle místa jejich narození, seznámí se s jejich tragickými osudy a pokud je to možné, vyhledají jejich poslední bydliště před odvečením. Na závěr lekce si poznané oběti pietně připomenou na jejich poslední adrese či v jejich rodišti. Také si lekcí uvědomí odlišnosti v připomínání památky zesnulých.

Zadání pro žáky

Průběhem lekce žáky provází přiložená prezentace:

- 1) (slide 1) Evokační část lekce probíhá v diskusi nad v prezentaci položenou otázkou.
- 2) (slide 2) Žáci pokračují v diskusi o našem připomínání si zesnulých. Měli by dojít k připomínce formou pomíjivých květín a svící.
- 3) (slide 3) Uvědomění počíná předpokladem a následným zjištěním, jak si své zesnulé připomínají Židé. Žáci poznají pietní připomínku formou pokládání trvalých kamínků.
- 4) (slide 4) Žáci zjistí, že oběti holocaustu v drtivé většině nemají hrob, a přemýšlejí, kde si je tedy připomínat.
- 5) (slide 5) Žáci si uvědomí drobné regionální památky – kameny zmizelých (Stolpersteine), jejich smysl, význam a možnosti, jak o ně pečovat. Seznámí se s historií tohoto projektu, u jehož zrodu stál záměr připomenout deportaci Romů z Kolína nad Rýnem, realizovanou v přípravě na deportace Židů.
- 6) (slide 6 až 8) Žáci se seznamují se jmény místních židovských a romských obětí holocaustu, jež kameny zmizelých nemají, s jejich místem narození, případně podobiznou. Dle těchto indicií vyhledají místní oběti v databázi obětí (holocaust.cz), seznámí se s jejich tragickým osudem a přemýšlejí, jak si je pietně připomenout.
- 7) V reflektivní části žáci výtvarně zpracovávají připravené kamínky, aby jimi mohli pietně uctít památku poznaných obětí v jejich rodišti nebo na místě jejich posledního bydliště.

8) Nad rámec lekce: Žáci mohou zjistit, jak žádat o kameny zmizelých, a v součinnosti s obcí se pokusit realizovat jejich osazení.

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k občanství a udržitelnosti Aktivní občanství, participace a přesvědčení o vlastním vlivu KOB-PCP-000-ZV9-001	<i>Účelně uplatňuje přímou činnost svůj vliv na změny v místním či širším okolí při respektování práv a zájmů druhých.</i>	- vytvářím prostor a bezpečné prostředí pro vytváření a vyjadřování vlastního názoru žáků na dění okolo nich, sám uplatňuji respektující přístup a vedu k němu důsledně žáky, nekritizuji žáka za názor - podněcuji žáky k sledování a hodnocení různých událostí v místě, regionu, zemi i světě - podněcuji žáky k vytváření a vyjádření vlastního odůvodněného názoru na různé aspekty veřejného dění a ke kladení souvisejících otázek, k hledání a kritickému vyhodnocování informací a argumentaci, doplňujícími otevřenými otázkami je vedu k hlubšímu promýšlení názoru
KK osobnostní a sociální Vlastní wellbeing KOS-WEL-000-ZV9-001	<i>Aktivně přispívá ke zvyšování osobního wellbeingu (osobní všestranné pohody).</i>	- vytvářím prostředí, kde se žáci cítí bezpečně a jsou schopni sdílet své pocity a zkušenosti, mají na práci adekvátní čas - naplňuji základní předpoklady pro vznik pozitivních vztahů a prostředí důvěry (znám žáky jménem, jedním s nimi konzistentně a předvídatelně, dodržuji dohodnutá pravidla, uznávám vlastní chyby) - komunikuji se žáky s respektem, tj. partnersky, vstřícně a otevřeně; projevuji zájem o každého žáka, nabízím žákům dialog a spolupráci, respektuji sebepojetí, identitu a potřebu autonomie v jednání jednotlivých žáků - výuku nevedu pouze ve školní třídě, vyhledávám benefity učení venku, v netradičním prostředí, pořádám exkurze - pravidelně měním aktivity a činnosti v návaznosti na potřeby žáků

Metodický komentář pro učitele

Učitel připraví žákům zadání, v němž mají dohledat konkrétní oběti holocaustu z obce či regionu. Prozradí jen podobu, poslední adresu a označení transportů, aby žáci mohli vyhledávat na holocaust.cz v databázi obětí. Učitel upraví prezentaci (slide 6 až 8).

- 1) (slide 1) Moderujte diskusi nad v prezentaci položenou otázkou: Kde můžeme vzpomínat na oběti holocaustu?
- 2) (slide 2) Moderujte diskusi o našem připomínání si zesnulých. Dovedte žáky k připomínce formou pomíjivých květin a svící.
- 3) (slide 3) Moderujte diskusi o představách žáků, jak si své zesnulé připomínají Židé. Vedte je k poznání pietní připomínky formou pokládání trvalých kamínků.
- 4) (slide 4) Vedte žáky k zjištění, že oběti holocaustu v drtivé většině nemají hrob a k zamyšlení, kde si je tedy připomínat.
- 5) (slide 5) Vedte žáky k uvědomění si drobných regionálních památek – kamenů zmizelých (Stolpersteine), jejich smyslu, významu a možnostem, jak o ně pečovat. Seznamte je s historií tohoto projektu, na jehož počátku stála snaha připomenout, že součástí holocaustu bylo i rasově motivované vyvražďování Romů (viz [článek na](#)

[Romea.cz](https://romea.cz)¹. Využit lze průběžně doplňovaný seznam kamenů zmizelých připomínajících židovské i romské oběti.²

6) (slide 6 až 8) Seznamte žáky s podobiznami místních obětí holocaustu, jež kameny zmizelých nemají, s jejich poslední adresou a označeními transportů. Dle těchto indicií žáci vyhledají místní oběti v databázi obětí (holocaust.cz), seznámí se s jejich tragickým osudem a přemýšlejí, jak si je pietně připomenout.

7) Vyzvěte žáky, ať výtvarně zpracovávají připravené kamínky, ať je kupř. doplní nějakým osobním vzkazem, přáním, aby jimi mohli pietně uctít památku poznaných obětí na místě jejich posledního bydliště.

8) Na poslední adrese obětí holocaustu pomozte žákům uspořádat pietu s využitím připravených kamínků.

9) Nad rámec lekce: Pomozte žákům zjistit, jak žádat o kameny zmizelých, a v součinnosti s obcí se pokusit realizovat jejich osazení.

Popis ověřování

Učitel sleduje argumenty žáků v diskusích, jejich postup práce, a oceňuje jejich projevy empatie.

V rámci oborového OVU učitel ověřuje, jestli žák:

- Uvedl příklady památek souvisejících s holocaustem?
- Vyjádřil, v čem spočívá historický význam a hodnota sledovaných památek?
- Zhodnotil přínos zachování sledovaných památek pro budoucnost?
- Projevil aktivní zájem o vybrané památky?

Při naplňování OVU souvisejících KK učitel ověřuje, jestli žák:

- Bezpečně sdílel vlastní názory?
- Sledoval a hodnotil události a místa spojená s holocaustem?
- Jak se žák zapojil do akce ve prospěch svého okolí a ve prospěch obětí holocaustu? (KOB-PCP)
- Bezpečně sdílel své pocity a zkušenosti?
- Absolvoval pietní část lekce v exteriéru a jak tento prožitek reflektoval? (KOS-WEL)
- Podílel se na plánování průběhu lekce i jejího pietního zakončení?

Ukázka řešení

¹ Nejprve označil celou trasu deportace tisícovky Romů a Sintů z Kolína nad Rýnem, pak vymyslel Kameny zmizelých. O Stolpersteine s Gunterem a Katjou Demnigovými. Online. Romea.cz. 2021. Dostupné z: <https://romea.cz/cz/domaci/stolpersteine-2>. [cit. 2025-08-01].

² Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Seznam kamenů zmizelých v Česku [online]. c2025 [citováno 20. 07. 2025]. Dostupný z WWW: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Seznam_kamen%C5%AF_zmizel%C3%BDch_v_%C4%8Cesku&oldid=24919888

Zdroje

<https://www.holocaust.cz/databaze-obeti/>Databáze obětí. Online. Holocaust.cz. 2025. Dostupné z: <https://www.holocaust.cz/databaze-obeti/>. [cit. 2025-07-20].

Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Seznam kamenů zmizelých v Česku [online]. c2025 [citováno 20. 07. 2025]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Seznam_kamen%C5%AF_zmizel%C3%BDch_v_%C4%8Cesku&oldid=24919888>

Nejprve označil celou trasu deportace tisícovky Romů a Sintů z Kolína nad Rýnem, pak vymyslel Kameny zmizelých. O Stolpersteine s Gunterem a Katjou Demnigovými. Online. Romea.cz. 2021. Dostupné z: <https://romea.cz/cz/domaci/stolpersteine-2>. [cit. 2025-08-01].